

GABRIELA BOANGIU¹, ROMÂNIA

Rodica Mixich, *Italienii – Istoria coloniilor de agricultori de lângă Craiova, minoritățile în spațiul oltenesc*, Editura Grafix, Craiova, 2017, 172 pp, ISBN 078-606-791-584-6.

Volumul doamnei Dr. Rodica Mixich, *Italienii – Istoria coloniilor de agricultori de lângă Craiova, minoritățile în spațiul oltenesc*, poate fi considerat drept o lucrare-instrument de cercetare referitor la minoritățile din spațiul oltenesc, o carte model pentru studierea identității socio-culturale a italienilor veniți în spațiul românesc din împrejurimile Craiovei și a contribuției acestora la cultura și spiritualitatea românească.

Structurată echilibrat pe patru capitole, lucrarea debutează cu un cuvânt introductiv realizat de Doamna Violeta Popescu de la Centrul Cultural Italo-Român Milano, intitulat *Mărturii peste timp*. Acestuia i se atașează și *O pagină din istoria Craiovei*, o cuvântare despre lucrarea Domnului Prof. Univ. Dr. Dinică Ciobotea, care mărturisește: „Italienii Craiovei au binecuvântat pământul nou în care trăiesc și au creat punți frățești cu locuitorii de origine. Călătoria prin timp a friulanilor italieni deslușită de Doamna Dr. Rodica Mixich devine o frumoasă pagină de istorie și o indiscutabilă mărturie despre valorile create de oameni în arealul larg al Europei” (p.12).

Primul capitol, intitulat semnificativ *Muncitori străini la lucru*, analizează contextul socio-cultural al României ca țară adoptivă pentru migrații italieni și nu numai, „în preajma anului 1900, România se afla pe locul al II-lea în Europa în ceea ce privește procentul străinilor stabiliți în țară, 79 % de locuitori, pe primul loc fiind Elveția cu 115% de locuitori” (p. 13-14). Dezvoltarea comerțului intern și extern, cât și a agriculturii și a industriei au plasat România pe un loc socio-geografic preferat de numeroși cetățeni migrați – forță de lucru ce a contribuit la modernizarea țării noastre și la promovarea unor relații strânse cu Europa occidentală. Cu minuție și acribie, notând cu obiectivitate documentele de arhivă studiate, autoarea descrie valurile de migrați din spațiul european în cel românesc, în special cel al italienilor, încântați de oportunitățile de muncă, de valoarea ridicată a leului românesc, de situația culturală favorabilă și ospitalieră oferită de România. Au loc numeroase reglementări legislative referitoare la situația migraților străini în România.

În al doilea capitol, formulat în dulcea limbă italiană – *L'Italia fu sempre un paese emigrante*, autoarea vorbește despre mobilitatea italienilor din diferite regiuni de baștină, către spații culturale occidentale dintre cele mai variate. Autoarea întreprinde studii detaliate referitoare la contextul socio-cultural italian ca fundament al migrației italienilor în alte spații adoptive. Astfel, „după 1871, apar primele statistici legate de emigrație, iar statul

italian a continuat protecția cetățenilor săi, apărarea intereselor acestora, tutelă și protecție în situații-limită. (...) Anul 1961 marchează debutul fenomenului intitulat de istoricii italieni *la grande migrazione* cu o accelerare vizibilă după 1870. Mai ales păturile sărace din mediul rural, ce nu aveau altă alternativă și care se aflau în situații economice extrem de dificile au practicat o intensă migrație la muncă, fiind purtați de valurile dinamicii spațiale spre țarmuri mai promițătoare. Cauzele emigrației fiind determinate de motive pecuniare, emigranții se deplasau spre destinația unde sperau să găsească de lucru, un salariu mai bun și dacă era posibil, cât mai aproape de țara de origine, pentru că plecau cu intenția fermă de a se reîntoarce în Italia și dacă nevoia îi îndeamnă, să emigreze din nou” (p. 51). România reprezenta în acele vremuri o destinație a migrației foarte potrivită prin condițiile socio-culturale pe care le oferea. Majoritatea migranților Italieni pentru România „erau din Udine, deci friulani, urma Veneto, cu provincia Belluno, Treviso și Rovigo și puțini emiliani din Bologna. Părerile sunt unanime că fluxul migrator la muncă al friulanilor în România s-a consolidat după 1860, dar începând cu anul 1880, un număr impresionant de friulani agricultori vin în Oltenia cu destinația marile moșii de lângă Craiova” (p. 54). Este realizată o structurare profesională a italienilor pe diferite categorii, pe lângă agricultori, au fost înregistrați în documentele de arhivă zidari, farmaciști, dentiști și lista continuă. Sunt menționate numeroase nume de familie, migranți care fie reveneau sezonier, fie se naturalizau, fie nu mai reveneau în România după un prim episod migraționist.

Aceste studii minuțioase fac posibilă continuarea lucrării cu cel de-al treilea capitol, și anume *Arbori genealogici și mărturii istorice* (p. 85-129). Minuțiozitatea cu care autoarea a studiat documente de arhivă a condus la conexiuni dintre cele mai elaborate privind extinderea arborilor genealogici ai emigranților italieni în Oltenia. Rodica Mixich prezintă cu acribie arborii genealogici ai familiilor Amzolini, Sgubin, Justulin, Muzina, Belegante, Nardin, Zorzetti. Studiind documentele de arhivă de la Servicul Județean al Arhivelor Naționale Dolj, dar și registrele parohiale ale Parohiei romano-catolice din Craiova, autoarea subliniază legături de familie, detalii despre nume, vârste și profesii ale emigranților italieni, făcând observații cu filon sociologic despre valorile religioase ale familiilor, despre conservarea valorilor cultural-lingvistice, despre dialectul friulan – *furlana* – al regiunii venețiene din care provin unele familii, despre comportamentul demografic, naturalizarea acestora, recrutarea bărbaților italieni pe timpul Primului Război Mondial, împrumutării sau cumpărări de terenuri ca cetățeni români, repatrieri, diversificarea meseriilor etc.

Capitolul al patrulea abordează o temă interesantă și gândită ca rezultat al cercetărilor ample asupra comunității italienilor în Oltenia, și anume *Contribuțiile minorităților la cultura și spiritualitatea olteană (sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea)*. Iată, câteva observații realizate de autoare în deschiderea capitolului, legate de modernizarea României și de fluxul emigranților și integrarea lor pe piața muncii românești: „alogenii asigurau, mai ales în perioada de început, mâna de lucru calificată și asistența tehnică necesară în atelierele manufacturiere și în fabricile mici înființate cu capital străin sau autohton. Întreprinzătorii străini au inițiat dezvoltarea unor ramuri sau subramuri ale

industrii locale. Nu doar specialiștii, dar și meșteșugarii (muncitorii calificați) străini au adus odată cu ei gusturile și moda apuseană (...). Odată cu creșterea numărului străinilor în Oltenia, crește și diversificarea profesiunilor active și a meșteșugurilor de import: fabricant de clavier, turnător de candelă, parchetar, litograf. Numărul specialiștilor străini angajați în practica medicală și, mai ales, în farmacie, așa numiții *spițeri* este reprezentativ. În pictură, sculptură, arhitectură, învățământ, întâlnim importante personalități provenite din spațiul și cultura apuseană” (p.131). Capitolul este structurat metodic pe cinci subcapitole, și anume: Urbanismul, Pater familias, Arta, Medici și medicină, Calitatea actului didactic. Modernizarea și progresul orașului Craiova are loc în același timp cu activitățile de integrare și adaptare socială a minorităților în regiune, cultura și spiritualitatea olteană înflorește și datorită acestora.

Lucrarea este completată de o amplă *Bibliografie*, care devine mărturie a studiului minuțios și documentat științific al autoarei.

Volumul *Italieni. Istoria coloniilor de agricultori de lângă Craiova. Minoritățile în spațiul oltenesc* impresionează prin metodologia istorico-sociologică de abordare, prin conexiunile ingenioase realizate de autoare, printr-o documentație impresionantă. Lucrarea și-a câștigat un loc important în rândul cercetărilor dedicate minorităților, modernizării României în secolele al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea, culturii și spiritualității oltene, detașându-se ca un instrument științific de valoare pentru comunitatea cercetătorilor actuali.

